

Nánási László*

A SZERVEZETT BÜNÖZÉS KÉRDÉSEI A MAGYAR ANYAGI ÉS ELJÁRÁSI BÜNTETŐJOGBAN** (Egy „precedensügy” tapasztalatai)

A szervezett bűnözés a kriminológiában társulási, foglalkozásként űzött, hivatásos, általában vagyonszerző bűnözési formát jelent, amely munkamegosztáson alapul, magas fokú konspiráció mellett valósul meg, behatol a legális vállalkozásokba, esetenként a közhatalomba is. A társas bűnelkövetésben rejlő fokozott veszély tovább növekszik a szervezetben: a nagyobb létszám, a sorozatos elkövetés, az egyes bűncselekmények egyenként is jelentősebb súlya, a belső fegyelem, a gondos tervezés és a tevékenység szervezettsége révén. A szervezetet alkotó személyek hivatásos bűnözők.¹

A szervezett bűnözés jogi fogalmát a **bűnszervezet** jelenti, amely több nemzetközi jogi dokumentumban is megjelent. Így az **Európai Unió Tanácsának** „Az Európai Unió tagállamaiban a bűnöző szervezetben való részvétel bűncselekménnyé nyilvánításáról” szóló, 1998. december 21-i határozata szerint a bűnöző szervezet: több személy hosszabb időre szóló szervezett együttműködése olyan bűncselekmények összehangolt elkövetésére, amelyek büntetési tételének felső határa legalább négy évi szabadságvesztés vagy ennél súlyosabb büntetés, tekintet nélkül arra, hogy ezek a bűncselekmények magukban képezik az elkövetés célját vagy eszközül szolgálnak arra, hogy vagyoni előnyt szerezzenek, és adott esetben a közhatóságok

működését megengedhetetlen módon befolyásolják.

Magyarországon a bűnszervezet fogalmát 1997. szeptember 15-i hatállyal a Büntető törvénykönyvet (Btk.) módosító 1997. évi LXXIII. törvény (tv.) hozta be a büntetőjogba. A fogalom meghatározása és a bűnszervezetben történt elkövetéshez fűződő joghátrányok többször változtak az eltelt években..

A hatályos anyagi jogi szabályozást a Btk-t újból módosító 2001. évi CXXI.tv. állapította meg 2002. IV. 1-jével. A **Btk.** jelenlegi 137.§ 8. pontja szerint a „bűnszervezet három- vagy több személyből álló, hosszabb időre szervezett, összehangoltan működő csoport, amelynek célja öt évi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekmények elkövetése”.

Az ehhez fűződő legsúlyosabb hátrányt a Btk. 98.§ (1) bekezdése tartalmazza, amely szerint azzal szemben, aki az ötévi vagy ezt meghaladó szabadságvesztéssel büntetendő szándékos bűncselekményt bűnszervezetben követte el, a bűncselekmény büntetési tételének felső határa a kétszeresére emelkedik, de a húsz évet nem haladhatja meg.

A bűnszervezetben történt elkövetéshez fűződő további szankciók: a büntetés csak különös méltánylást érdemlő esetben enyhíthető, a végrehajtása nem függeszthető fel, a szabadság-

* Bács-Kiskun megyei főügyész

** A III. Erdélyi Jogásznapokon Bálványosfürdőn 2006. május 20-án tartott előadás szerkesztett változata.

vesztést a legszigorúbb fokozatban, fegyházban kell letölteni, az elítélt nem bocsátható feltételes szabadságra, tovább kötelező a vagyonek kobzás.

A Btk. 263/C.§-a „Bűnszervezetben részvétel” címmel önálló tényállást is tartalmaz, amely az eddigiekben még nem nyert alkalmazást.²

*

A bűnszervezettel kapcsolatos számos kérdés felmerülésére és megválaszolására a Bács-Kiskun Megyei Főügyészségnek fegyvercsempészet és emberölés előkészületének büntetemi miatti 2005. évi vádemelése alapján a Bács-Kiskun Megyei Bíróságán 2005-06-ban folyt perben került sor. Az ügyési jogértelmezést a marasztaló bírói ítélet visszaigazolta, amelyben kifejtésre kerültek a bűnszervezettel kapcsolatos anyagi és eljárási jogi fogalmak.

A hatályos meghatározás egyes elemeinek értelmezésével kapcsolatban az alábbiak merültek fel:

1./ A bűnszervezethez szükséges létszám: A minimális létszám a Btk. 137.§ 13. pontjából adódik, amely szerint „csoportosan követik el a bűncselekményt, ha az elkövetésben legalább három személy vesz részt”. Nem feltétel az, hogy valamennyi elkövető tette legyen a bűncselekményeknek. Egy bűnszervezet több tagból áll, és nem kizárt, hogy legalább egy tettes és két részes (egy-egy felbújtó és bűnsegéd vagy két bűnsegéd) alkosson bűnszervezetet.

Az sem kritérium, hogy a bűnszervezet fennállása alatt azonos személyi összetétellel működjön, hiszen a működés lényege éppen az, hogy a személyi mobilitás a szervezet létét nem befolyásolja direkt módon.

A bűnszervezet megállapításához szükséges létszámba a bíróság csak azokat a személyeket számíthatja bele, akiknek a vád szerinti bűncselekmények miatti bűnösségét megállapította, illetve az együttműködő gyanúsítottakat, akikkel szemben a nyomozás megszüntetésre került.

2./ A bűnszervezet hosszabb időre történő szervezettsége: A 2001. évi CXXI.tv. 19.§ (5) bekezdéséhez fűzött indokolás szerint a „hosszabb időre” való utalás azt juttatja kifejezésre, hogy egy vagy két bűncselekmény alkalmi jellegű elkövetése esetén nem állapítható meg a bűnszervezetben elkövetés. A meghatározásnak az időbeli tényezőre való utalása eszerint a szervezet struktúrájának viszonylagos állandóságára vonatkozik.

Ebből következik, hogy az időbeliségre utalás nem csupán a bűnszervezet addigi, tényleges fennállásának az időtartamára vonatkozik, ugyanis a definíció a szervezet tevékenységét nem a már elkövetett bűncselekményekkel, hanem a céljával határozza meg. Emiatt nem csak a ténylegesen elkövetett, hanem a jövőben elkövetni szándékozott bűncselekményeket is értékelni kell. Ez azt eredményezi, hogy – ha az egyéb feltételek is fennállnak – már egyetlen bűncselekmény elkövetési magatartásának megkezdése esetén szóba jöhet a bűnszervezetben történt elkövetés megállapítása.

Az adott ügyben a hosszabb időre történt szervezettség megállapíthatósága nem volt kérdéses. A szervezet vezetői 2004 tavasza végén meghozták a sértett megölésére vonatkozó döntést. Ezután lépéseket tettek a megszervezés érdekében: 2004 júliusában sor került az öléshez felhasználandó motorkerékpár megvásárlására, elkezdődtek a fegyverbeszerzésre vonatkozó előkészületek, majd július-augusztus fordulóján két szállítmányt behoztak Szerbiából az országba, és továbbiak behozatalát tervezték.

Ezek több hét alatt történtek, de nem ez a döntő tényező a „hosszabb időre szervezettség” megállapítása szempontjából. A fegyvercsempészet révén ugyanis nagy mennyiségű lőfegyver birtokába jutott a szervezet, mellyel kapcsolatban megállapítható, hogy az elkövetők a fegyvereket további bűncselekmények elkövetéséhez kívánták felhasználni.

Az elkövetett és a tervezett bűncselekmények személyi keretét egy olyan felépítés adta, amelyben a szervezetnek elkülönült irányítói szintje és differenciált végrehajtói struktúrája volt. A szervezet az egyes tagok vonatkozásában hosszabb távú elkötelezettséget is vállalt, és a juttatások külön rendszerét is kiépítette (gépjármű, szállás és étkezés biztosítása, javadalmazás). Ebből következik, hogy az adott bűnözői csoport nem alkalomszerűen jött létre, célja nem csupán az eljárásban elbírált, hanem további súlyos bűncselekmények elkövetése volt.

3./ A bűnszervezet összehangolt működése: Az összehangolt működés a bűnözői csoport tagjai között áll fenn, és a bűncselekmények végrehajtása során nem csak közvetlenül érvényesül, de egyébként is megmutatkozik, pl. a hatóságokkal szembeni magatartásban. Ez magában foglalja a szervezeten belüli hierarchikus személyi viszonyokat, az egyes tevékenységi szintek

elkülönülését, a parancsok kiadásának rendszerét, a kapcsolattartás nyílt és konspirált módszereit, a juttatásokat, a kifelé történő egységes felépést.

Az adott ügyben e feltétel is megvalósult. Ez a döntési, irányítói, és a végrehajtói szint elkülönülésében mutatkozott meg. Ennek során a vezetők meghatározták a feladatokat (pl. fegyverek beszerzése), míg az alsóbb szinten lévő végrehajtók az utasításoknak megfelelően végrehajtották a parancsokat (pl. a szállítás módja).

Az összehangolt működést szemlélteti a parancsok kiadásának rendszere. Az I.rendű vádlott az V.rendű vádlottal beszélte meg a feladatokat, aki továbbította, hogy mi a konkrét teendő. A hierarchia alsóbb szinten való rétegződését jelzi, hogy a szervezet további két tagja önállóan utasította és irányította a végrehajtó, fegyverszállítást végző személyeket.

A szervezet tagjai közötti kommunikációnak megvoltak a technikái. Az összehangolt működést jelzi, hogy a tagok külön szavakat, kifejezéseket használtak telefonálásaik során annak érdekében, hogy kívülállók ne értsék azok valós tartalmát (pl. megjöttek a táncosnők: megérkeztek a fegyverek).

Az összehangolt működés másik ismérve a hatósági eljárás során való fellépés koordináltsága. A szervezet gondoskodott arról, hogy lebukott tagjainak legyen védője, azokat fizette és instruálta. Figyelmet fordítottak arra, hogy az egyes gyanúsítottak védői külön ügyvédi irodából legyenek, nehogy bármilyen személyi kapcsolatra lehessen következtetni a többiekkel. A fegyverfutár ugyanis önmagában nem volt kapcsolatba hozható a szervezettel, a többi elfogotton keresztül viszont igen. Külön szempont volt, hogy a védekezés során a szervezet érdekei érvényesüljenek, amit az is biztosított, hogy a megbízott védőkön keresztül a lebukottakkal kapcsolatos eljárásról (vallomásukról, az őket érintő egyéb eljárási cselekményekről) közvetlenül tudtak információt szerezni.

4./ A bűnszervezet célja: A törvényi meghatározás bűncselekményeket említ, vagyis legalább kettő elkövetését szabja feltételül a bűnszervezet megállapíthatóságához. Ebbe beleértendő a ténylegesen elkövetett (megkísérelt), valamint a tervezett bűncselekmény is. A bűnszervezetet akkor is meg lehet állapítani, ha az már beszüntette működését.

Az eljárásban elbírált valamennyi bűncselekmény büntetési tétele megfelelt a törvényi mértéknek: az emberölés előkészülete öt évig, míg a fegyvercsempészet öttől tíz évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető.

Azon jövőbeli bűncselekmények, melyek elkövetésére, mint célra következtetett a bíróság, szintén ebbe a kategóriába estek. A Btk. Különös Részében számos olyan bűncselekmény van, amelyek elkövetéséhez fegyver használható, és közülük többenél a fegyveres elkövetés minősített esetként szerepel. E büntettek súlyos megítélés alá esnek, és a büntetési tételük meghaladja az öt éves határt.

A fenti okfejtések alapján megállapítható volt, hogy az elbírált ügyben a vádlottak bűnszervezetet alkottak, a résztvevők annak tagjaként követték el a bűncselekményeket.

*

A bűnszervezet felderítése, az ennek keretében elkövetett bűncselekmények **nyomozása** meghatározott eljárási eszközök alkalmazását igényli. A magyar jogban az 1990-as években jelentek meg azok az eszközök, amelyek a bűnözés e súlyos formájával szembeni fellépés eszközeit biztosítják a bűnüldöző és igazságszolgáltató szervek részére.

Ebbe az eszközrendszerbe tartozik a nyomozás elrendelését megelőzően a rendőrségről szóló 1994:

XXXIV.tv-ben (Rtv.) meghatározott bírói engedélyhez, illetve az ahhoz nem kötött titkos információgyűjtés, a nyomozás megszüntetésének kilátásba helyezése.³

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) pedig a nyomozás során alkalmazható eszközöket rendezi, melyek közül a bírói engedélyhez kötött titkos adatszerezés és a nyomozás megszüntetése az együttműködő gyanúsítottal szemben bírnak különös fontossággal.⁴

Az adott ügyben a nyomozó hatóság és az ügyész több olyan eszközt használt, amelyek nélkül a bűnszervezet létét és az elkövetett bűncselekményeket nem lehetett volna bizonyítani. Ezek alkalmazását a védelem vitatta, mely érveléseket a bíróság elutasította. E körben az alábbi fogalmak kerültek kifejtésre:

Az együttműködő gyanúsítottakkal való megállapodás törvényessége: Az eljárás során négy olyan gyanúsítottal szemben került sor a Be. 192.§ (1) bek. alapján a nyomozás megszüntetésére, akik vállalták ennek fejében a nyomozó

hatósággal való együttműködést. Az ő szerepüket illetően a kifogások részint az együttműködési megállapodások megkötésének törvényességére vonatkoztak, másrészt arra, hogy az együttműködés ténye befolyásolta az érintett személyek vallomásának tartalmát.

Az együttműködő gyanúsítottakkal való megállapodáshoz szükséges „jelentősebb bűnüldözési érdek” megállapíthatósága: Az alkalmazható két törvényhely ugyanannak a folyamatnak két különböző, egymást követő szakaszát szabályozza: míg az Rtv. 67.§ (1) bekezdése az „alku” alapját adja meg, vagyis az erről való tárgyalás, megállapodás jogi lehetőségét biztosítja, a megszüntetés kilátásba helyezésére ad felhatalmazást, addig a Be. 192.§ (1) bekezdése ennek a realizálását teszi lehetővé, amikor a nyomozás megszüntetésére ad felhatalmazást.

A két törvény néhány év különbséggel jött létre, ezért néhány – de az intézmény létét nem érintő – megfogalmazásbeli különbség van bennük: az Rtv. szerint abban az esetben lehet helye a megállapodásnak, „ha a megállapodással elérhető bűnüldözési célhoz fűződő érdek jelentősebb, mint az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződő érdek”. Ugyanezt a Be. úgy definiálja, hogy akkor kerülhet sor megállapodásra, ha „az együttműködéshez fűződő nemzetbiztonsági vagy bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik”. További különbség, hogy a Be. kifejezetten tartalmazza, miszerint az együttműködés olyan ügyre is vonatkozhat, amelyben az együttműködő nem szerepel gyanúsítottként.

A védelem a legalitás elve kapcsán hangsúlyozta, hogy az ügyben az egyes gyanúsítottakkal kötött megállapodások következtében ez súlyos sérelmet szenvedett. Érvelése szerint, mivel jogszabály nem határozza meg azt, mi tekintendő jelentősebb bűnüldözési érdeknek, ezért e vonatkozásban hiányoznak a törvényes garanciák a nyomozó hatóság és az ügyész e tárgykörbe eső döntései mögül.

A védelem szerint az együttműködő terhelt terhére megállapított bűncselekmény megalapozott gyanújának jogi minősítése (büntetési tétel) lényegesen alacsonyabb kell, hogy legyen, mint az együttműködése révén felderített bűncselekmény jogi minősítése, illetve büntetési tétele. Ezen álláspont szerint a Btk. különös részei

szankció-kereteinek összevetése alapján kell eldönteni azt, hogy a bűnüldözési érdek fennáll-e.

Ezzel szemben a bűnüldözési érdek meghatározása nem történhet ilyen mechanikusan, hanem mindig az adott ügyre szabottan, egyedileg kell mérlegelni a körülményeket. A sajátosságokra alapozottan kell állást foglalni abban, hogy az adott vagy másik bűnügy megoldásához, bizonyításához milyen bűnüldözési érdek fűződik, miként határozhatók meg ezek az érdekek az egyes elkövetők, különösen az együttműködő gyanúsított viszonylatában.

A **bűnüldözési érdek** – azonos minősítés vagy azonos büntetési tétel alá eső cselekmények esetében is – **jelentősebb** akkor, ha az együttműködés révén pl. lehetőség nyílik hosszabb ideje tartó és/vagy a közvéleményt felzaklató bűncselekmény- vagy sorozat elkövetőjének felelősségre vonására; ha mód nyílik egy szervezett bűnözői csoport felszámolására; ha lehetővé válik egy bűnözői csoport vezetőinek, vagy valamely súlyos bűncselekmény kitervelőinek, szellemi irányítóinak felelősségre vonására; ha egy vagy több együttműködő gyanúsítottal való megállapodás során egy egész elkövetői hálózat felszámolhatóvá válik, anyagi erőforrásai elvonhatóak lesznek; ha a részessel, az elkövetésben periférikus módon részt vevő személlyel szemben a tettes vagy tettesek cselekményének bizonyítása lehetővé válik. Az e körbe tartozó esetekben a mérlegelés súlypontját a cselekmények társadalomra veszélyességének, konkrét tárgyi súlyának, társadalmi szintű kihatásának az összevetése adja.

Abban a kérdésben, hogy a bűnüldözési érdeknek megfelelt-e a megállapodás, a bíróságnak lehetősége nincs a kontrollra, ugyanis a Be. e körben a nyomozó hatóság tevékenysége feletti ellenőrzés lehetőségét az ügyész hatáskörébe utalja. Abból a körülményből, miszerint a megállapodás megkötésére úgy is lehetőség van, hogy az információ-szolgáltatásra más ügyben kerül sor, szintén az a következtetés adódik, hogy a bíróságnak nincs lehetősége a bűnüldözési érdek fennállásának vizsgálatára, hiszen csak abban az ügyben járhat el, amelyet elbírált.

Így a védelem által felvetett kérdés, miszerint az együttműködő gyanúsítottakkal való megállapodáshoz szükséges jelentősebb bűnüldözési érdek az adott ügyben fennállt-e, a bírósági eljárás keretében nem is vizsgálható, e vonatkozás-

ban a nyomozó hatóság tevékenysége feletti ellenőrzést az ügyész, nála pedig a felettes ügyész gyakorolja.

Az adott ügyben az 1. számú tanúként kihallgatott együttműködő gyanúsítottak a fegyverek szállításának biztosításában való közreműködés volt felróható: ehhez képest vallomásából olyan bizonyíték származott, amely a bűnszervezet vezetőinek, irányítóinak felelősségére vonatkozott. Esetében az elvi büntetőjogi fenyegetettség jelentős, de magatartása a cselekménysornak csak kevésbé jelentős részéhez kapcsolódott, míg vallomásától a cselekménysor egészének, illetve a bűnszervezet kulcspozícióban lévő tagjai magatartásának a bizonyítása volt várható.

Két másik együttműködő gyanúsítottnál a fegyvercsempészetben való részvételhez képest jelentősebb bűnüldözési érdek volt az, hogy a fegyverek beszerzésére megrendelést adó bűnszervezet vezetőinek és több tagjának büntetőjogi felelősségére vonatkozóan volt a vallomásuktól lényeges bizonyíték várható. Ez esetben a szervezet vezetőinek, irányítóinak – az emberölés előkészülete és a fegyvercsempészet kezdeményezőinek – a felelősségre vonása az az érdek, ami jelentősen megelőzte az együttműködő gyanúsítottak felelősségre vonásához fűződő érdeket. Szintén jelentősebb bűnüldözési érdek volt a fegyverek beszerzéséhez köthető háttér felderítése, és a megrendelők felelősségre vonása révén további súlyos bűncselekmények megelőzése.

Feltétele-e a bizonyítékként történő felhasználásnak az, hogy az együttműködő gyanúsított a bűnösségére is kiterjedő beismerő vallomást tegyen?

A védelem szerint az együttműködő gyanúsítottak a bűnösségére is kiterjedő beismerő és feltáró vallomást kell tennie, mégpedig azért, hogy a megállapodás megszegése esetén azonnal vádat lehessen emelni a terhelttel szemben.

A bíróság viszont leszögezte, hogy sem a Be., sem az Rtv. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely ilyen követelményt állítana fel az együttműködő gyanúsítottal szemben, és logikai úton sem lehet erre a következtetésre jutni.

A szabályozásból csak az vezethető le, hogy az együttműködésnek valamely ügyben más személyek cselekményének, büntetőjogi felelősségének bizonyításához való hozzájárulásban kell megnyilvánulnia, ami azonban nem feltétlenül esik

egybe a saját magatartás feltárásával, különösen nem a bűnösség elismerésével. Ha viszont az együttműködő egy másik bűnügyre szolgáltat információt, akkor elméletileg is közömbös a megszüntetéssel érintett eljárásban való cselekményének és bűnösségének elismerése.

Nem állt-e fenn az Rtv. 67.§ (3) bekezdése és a Be. 192.§ (3) bekezdése szerinti tilalom (élet elleni bűncselekmény elkövetése) az egyik együttműködő gyanúsítottal szemben?

A védelem szerint az egyik gyanúsítottnál felvethető az, hogy az emberölés előkészületében való közreműködése tényállásszerű lehet, ami a megállapodás megkötésének törvényi akadálya. Másrészt hivatkozott a védő arra is, hogy ezen gyanúsított ellen több emberen elkövetett emberölés büntetnének kísérlete miatt folyik eljárás, ami szintén a megállapodás akadálya.

Ezzel szemben az Rtv. és a Be. rendelkezésének értelme az, hogy a nyomozás megszüntetésének akadálya az együttműködő gyanúsított esetében egyedül a befejezett emberölésben való részvétel, illetve az ezen alapuló gyanúsítás lehet, tehát az e büntett korábbi stádiumai (kísérlet, előkészület) nem tartoznak a kizáró okok közé. Erre a Be. 192.§ (3) bekezdése szóhasználatából – „más életének szándékos kioltásával járó bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható” – lehet következtetni, ugyanis e törvényhely nem valamelyik konkrét különös részi tényállás megvalósítására, hanem következményként más személy életének szándékos kioltására, vagyis a halálos eredmény tényleges bekövetkezésére utal. Mivel az adott ügyben befejezett emberölésre nem került sor, ezért az ilyen bűncselekménnyel való gyanúsítás szóba sem jöhetett, s így a nyomozás megszüntetése törvényes volt.

Ami e gyanúsítottak egy másik büntetőeljárásban vizsgált lövöldözéssel kapcsolatos gyanúsítását illette, a védelem itt is tévesen következtetett arra, hogy az elbírált ügyben törvénytelen volt az együttműködési megállapodás megkötése.

Mivel a hivatkozott ügyben sem volt befejezett emberölés, ezért jogszabályi akadálya nincs a megállapodásnak. Másrészt a két ügyet nem lehet egymással összemenni: a több emberen elkövetett emberölés büntetnének kísérletével kapcsolatban nem volt „alku”, nem került sor a nyomozás megszüntetésére, azaz a védelem

által támadott megállapodás erre a bűncselekményre nem terjedt ki.

Az együttműködés folyamatának a törvényessége. A nyomozó hatóság a gyanúsítottai vallomást követően – a megállapodásra alapozva, ügyészi engedéllyel – megszüntette a nyomozást, a továbbiakban pedig az együttműködőket tanúként kezelte.

E körben kifogásolta a védelem, hogy a nyomozó hatóság túl gyorsan kötött megállapodást az együttműködni szándékozó gyanúsítottakkal, s így az általuk elmondottak kontrollálása nem történhetett meg a gyanúsítottai kihallgatás és a nyomozás megszüntetése között eltelt rövid idő alatt. A védő szerint abból következett, hogy a nyomozó hatóság gyakorlatilag ellenőrzés nélkül elfogadta az együttműködők állításait.

Az eljárás tárgyalási szakában nem feladat a megállapodási folyamat ellenőrzése, ez ugyanis nem képezi az eljárás anyagát. Nyilvánvaló, hogy az együttműködési megállapodásnak nem a gyanúsítottkénti beismerő vallomás tétele a legelső mozzanata, így a bíróság számára nem is volt tudható az, hogy mennyi idő állt a nyomozó hatóság rendelkezésére az információk ellenőrzésére, illetve hogy ennek során a nyomozó hatóság milyen nyílt és egyéb eszközöket alkalmazott.

Az viszont nem állítható, hogy a vallomások kontrollálására nem került sor, hiszen a gyanúsítottai nyilatkozatok időpontjában már rendelkezésre álltak a lehallgatott telefon-beszélgetések, a mobiltelefonok híváslistája, és a tárgyi bizonyítási eszközök egy része is előkerült.

A védelemhez való jog biztosítása az együttműködő gyanúsítottak esetében. Kifogásként hangzott el – mind az ügyészséggel, mind az együttműködő gyanúsítottak védőivel szemben –, hogy az együttműködő gyanúsítottaknak a védekezéshez való jogát megsértették a szabad védőválasztási jogra vonatkozóan, illetve megfogalmazta a védelem azt, hogy a kirendelt védők a nyomozó hatóság megbízottaiként működtek.

E felvetésnek az alapja az volt, hogy az együttműködők az addigi meghatalmazásokat írásban visszavonták, és ezt követően védelmüket kirendelt védők látták el.

A Be. 47.§ (1) bekezdése alapján védőt első sorban a terhelt hatalmazhat meg, a (3) bekezdés szerint pedig a meghatalmazást mind az általa, mind a más által meghatalmazott védőtől visszavonhatja; a 48. § (1) bekezdés alapján viszont a

bíróság, az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság védőt rendel ki, ha a védelem kötelező, és a terheltnek nincs meghatalmazott védője.

Így arra a kérdésre, hogy az együttműködő gyanúsított védelmét ki lássa el, illetve meghatalmazott védőjétől a megbízást mikor, milyen okból vonja vissza, kizárólag az érintett gyanúsítottak van döntési jogköre. Bár védő meghatalmazására a Be. 47.§ (1) bekezdése második mondata alapján másoknak is van jogosultsága, végső soron maga a gyanúsított dönt ebben a kérdésben az érdekei alapján, és bármikor, indoklás nélkül visszavonhatja a védői meghatalmazást, függetlenül attól, hogy a megbízást ki adta.

Az együttműködő gyanúsítottak vallomásából az rajzolódott ki, hogy ezen személyek a meghatalmazott védőkkel a kapcsolatot azért szakították meg azt követően, hogy az együttműködést eldöntötték, vagyis a megállapodás realizálása aktuálissá vált, mert a megváltozott szituációban már nem bíztak bennük. E bizalomhiány oka az volt, hogy a meghatalmazott védők személyét összefüggésbe hozták a bünszervezettel, így az ezen ügyvédekkel való további együttműködésben ellenérdekelteké váltak.

Mindebből következik, hogy a védekezéshez, illetve a szabad védőválasztáshoz való jog csakis úgy volt garantálható, hogy az együttműködő gyanúsítottak maguk dönthettek a korábbi megbízások felmondásáról, és a továbbiakban az érdekeiknek megfelelően jártak el a védővel kapcsolatban, vagyis a bizalmukat nem élvező védővel a kapcsolatot megszakították.

A kirendelt védők esetében az nem ténytyszerű, hogy ezek az ügyvédek a nyomozó hatóság „megbízottai” lettek volna, pusztán azon az alapon, hogy olyan tartalmú vallomások megtételénél jártak el, mely vallomások a szervezetre és egyes tagjaira nézve terhelő tartalmúak voltak. Ez esetben arról volt szó, hogy az ügyvédi tevékenység az ügyfél, vagyis az együttműködő gyanúsított megváltozott érdekei szerint történt, viszont ezeknek a védőknek egyáltalán nem volt feladatuk a többi gyanúsított érdekeinek megóvása és képviselése.

Az együttműködő gyanúsított bűnözői mi volt. Az együttműködő gyanúsítottak vallomása tartalmának értékelése során fenntartásként fogalmazódott meg ezekkel a személyekkel kapcsolatban az is, hogy ők szintén bűnözők. Így az általuk elmondottak nem képezhetik a tényállás

alapiját, vagy azt más mércével mérve kell értékelni, mint az egyébként a tanúvallomások vizsgálata során szokásos. Az a védői érvelés is elhangzott, hogy ezen személyek vallomásának tartalmára nyilvánvalóan befolyással voltak azok az „elvárások”, amelyeknek „meg kellett felelniük” a büntetőeljárás megszüntetése érdekében.

Meghatározott személy előélete vagy eljárási pozíciója önmagában nem indokolja azt, hogy vallomását külön fenntartással kellene kezelni. Az a tény, hogy az együttműködő gyanúsítottak büntetett előéletűek vagy bűnöző életvitelre rendezkedtek be, szavahihetőségükre vonatkozóan nem enged meg következtetést, mint ahogy a vádlottak szavahihetőségét sem az előéletük alapján kell megítélni. Ennek megfelelően szavahihetőségük mércéje az, hogy a vallomásukban foglalt egyes állítások összhangban vannak-e vagy sem az ügyben feltárt és elfogadott egyéb bizonyítékokkal.

Mivel az ügy tárgya egy szervezett bűnözői csoport tevékenysége volt, ezért ezzel kapcsolatban a tagok, illetve a közel álló személyek – éppen bennfentességük miatt – szolgálhatnak információkkal.

A büntetőeljárás alóli mentesülés reménye elvileg okozhatja azt, hogy az együttműködő gyanúsított igyekszik megfelelni a nyomozó hatóság részéről felé irányuló valós vagy vélt elvárásnak. Nem lehet azonban az együttműködők vallomását eleve úgy kezelni, hogy ez a feltételezés adott, hanem az egyes vallomások más bizonyítékokkal való esetleges ellentmondása, hiányossága vagy más körülmény alapján lehet az adott esetben akár olyan következtetést is levonni, hogy a vallomás tartalmát befolyásolta az együttműködés.

A tárgyaláson tanúként kihallgatott korábbi együttműködő gyanúsítottak vallomásai az eljárás során minden lényeges kérdésben következetes, egyező és az elfogadott egyéb bizonyítékokkal megerősíthetőek voltak. Ezen személyeknél is a bíróság ugyanezt a mércét alkalmazta, mint más kihallgatottaknál: vallomásuk alapján csak olyan tényeket állapított meg, melyeket más, önmagában is meggyőző bizonyítékokra, vagy olyan logikai összefüggésre lehetett alapozni, ami eltérő következtetést nem tett lehetővé. Az együttműködő gyanúsítottak vallomásának elemei és az egyéb bizonyítékok a tényállási elemek vonatkozásában olyan logikai

rendszerbe voltak szervezhetőek, mely kétséget kizáró módon adott lehetőséget tényállás megállapítására.

*

Az eljárás során alapvető fontosságú volt a lehallgatott telefon-beszélgetések felhasználása a bizonyításban. Ennek kapcsán is több állásfoglalás született az alkalmazás körét és törvényességét illetően.

A telefon-lehallgatások törvényessége. A nyomozás elrendelése előtti bírói engedélyhez között titkos információgyűjtés keretében telefon-lehallgatásra került sor többekkel szemben. A lehallgatottak közül a nyomozás során 101 beszélgetésnek a bizonyítékként történő felhasználását (nyílttá tételét) engedélyezték, majd a bírósági szakban újabb 96-nál került sor a bizonyítékként történő felhasználás engedélyezésére.

A lehallgatásokat a bíró a majdani vádlottak, illetve együttműködő gyanúsítottak meghatározott hívószámú telefonjaira engedélyezte.

A titkos információgyűjtés eredeti célja a Btk. 166.§ (3) bekezdése szerinti emberölés előkészülete, a 263.§ (1) bekezdése szerinti robbanóanyag vagy robbantószerrel visszaélés és a 263/A.§ (1) bekezdése szerinti lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés büntettei gyanújának a meg alapozása volt.

Az elsődleges kifogás az volt a lehallgatás során rögzített beszélgetések bizonyítékként történő felhasználásával szemben, hogy sérült a **célhoz kötöttség elve**, ugyanis az adott eljárás tárgya egyebek mellett a Btk. 263/B.§-ban meghatározott fegyvercsempészet büntette volt, ami nem szerepelt a bírói engedélyben, és ezért a lehallgatási anyag nem használható fel bizonyítékként.

A kérdés értelmezéséhez tartozó jogszabály a **személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXII. tv.**, melynek 5.§-a rendelkezik az adatkezelés célhoz kötöttségéről. Eszerint személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet; csak olyan adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, valamint erre csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig kerülhet sor. A célhoz kötöttség az az alaki garancia, amelynek a betartása biztosítja, hogy a kezelt adat csak az adatfelvétel céljaként megjelölt okból legyen felhasználható.

Az Rtv. 63.§ (1) és a 69.§ (1) bekezdései bűnüldözési célokból, súlyos bűncselekményekkel kapcsolatban teszik lehetővé a titkos információgyűjtés módszereinek alkalmazását, így a telefon lehallgatását is. Súlyos bűncselekmény az Rtv. alkalmazásában az a bűntett, amelyet a törvény 5 évi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyeget.

A célhoz kötöttség elve több követelményt is magában foglal. Ezek közül az első, hogy mindig meghatározott célnak kell megalapoznia az adatgyűjtést, tehát cél nélküli, jövőbeni felhasználásra való adatgyűjtés nem megengedhető. Az adott ügyben az Rtv. 63.§ (1) bekezdésében megjelölt bűnüldözési célok közül több is fennállt: a felderítés, bűnmegelőzés, folyamatban lévő bűncselekmény elkövetésének megszakítása.

Követelmény az is, hogy meghatározott személy vonatkozásában és meghatározott módon kerüljön sor az adatgyűjtésre: meg kell jelölni azt, hogy ki az alkalmazással érintett személy, illetve milyen módszerrel történik az adatgyűjtés. A telefon-lehallgatás engedélyezése esetén ez konkrét személy által használt, pontosan megjelölt hívószámra vonatkozott.

Az is követelmény, hogy a titkos információgyűjtés ne általában bűncselekményre vagy bűnös tevékenységre, hanem konkrét ügyre vonatkozzék. Az ügyek konkretizálása úgy történik, hogy a titkos információgyűjtés céljaként a szóba jövő, a Btk. szerinti lehetséges minősítés a bírói engedélyben feltüntetésre kerül. A jelen ügyben e feltétel is megvalósult.

A védelem szerint viszont a célhoz kötöttség nem valósult meg, mivel a bírói engedélyben megjelölthöz képest más bűncselekmény (fegyvercsempészet büntette) képezte az ügy tárgyát.

Ezzel szemben a célhoz kötöttség elve nem szűkíthető le úgy, hogy csakis a bírói engedélyben megjelölt jogi minősítéssel azonosan minősülő bűncselekmény esetében lehet törvényesnek tekinteni a titkos információgyűjtést. Ilyen álláspont esetén csak véletlenszerűen kerülhetne sor a bizonyítékként történő felhasználásra, csakis abban az esetben, ha a kérelem benyújtásától a jogerős bírói ítéletig változatlan maradna a cselekmény jogi megítélése. A másik lehetőség az lenne, ha a nyomozó hatóság eleve minden valószínűsíthető büntetőjogi minősítésre kiterjesztené a kérelmet, ez azonban oly mértékben kitérítaná a kereteket, hogy ez ütközne a célhoz kötöttség elvébe.

Nyilvánvaló, hogy a nyomozás megkezdése előtt csupán megközelítően lehet behatárolni azt, pontosan miként minősíthető egy adott, esetleg még meg sem valósult cselekmény, erre ugyanis csak a nyomozás, az ügyészi és a bírósági állásfoglalás folyamatában kerülhet sor. Az is belátható, hogy adott cselekmény minősítése gyakran olyan jogértelmezési kérdés, amelynél a megállapítás olyan részleteken múlik, melyek az engedély kérésekor nem ismertek vagy a jelentőségük nem ismerhető fel.

Ilyen változást okozhat: a bűncselekmény alapesete helyett minősített eset kerül megállapításra (pl. rablás helyett üzletszerűen elkövetett rablás); egység helyett halmazatként minősíthető a cselekmény (pl. rablás mellett a súlyos testi sértés is megállapítható); elhatárolási kérdések okoznak változást (pl. rablás helyett önbíráskodás); utóbb bekövetkezett ok miatt megváltozik a cselekmény minősítése (pl. a bántalmazott személy meghal); a cselekmény realizálódik az információgyűjtés során (pl. emberölés előkészülete helyett befejezett emberölésre változik a minősítés). Az is bekövetkezhet, hogy ugyanannak az elkövetői körnek újabb, a bírói engedélyben nem szereplő, de ahhoz kapcsolódó bűncselekmény elkövetésére vonatkozó magatartására derül fény a titkos információgyűjtés eredményeként.

Egészében minden olyan bűncselekmény esetében felhasználható bizonyítékként a titkos információgyűjtés eredménye, mely azzal a konkrét ügyvel, amire vonatkozóan az engedély kiadása megtörtént, tárgyi és/vagy személyi összefüggésbe hozható, függetlenül attól, hogy mi a bírói engedélyben megjelölt bűncselekmények Btk. szerinti minősítése.

Az adott ügyben igazolható volt a célhoz kötöttség megvalósulása. Az emberölés előkészülete és a lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés büntettének alapesete a bírói engedélyben kifejezetten szerepelt. A Btk. 263/B.§ (1) bekezdése szerinti fegyvercsempészet büntette esetében tartalmilag ugyanarról a bűncselekményről (263/A. §) volt szó, mint ami a bírói engedélyben szerepelt, csak a konkrét megvalósulás során a fegyverek hatósági engedély nélküli szállítása országhatáron keresztül történt, így a bűncselekmény minősítése e mozzanathoz igazodott. Ez esetben is lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntette valósult meg, ami azonban

az ún. specialitás elve alapján fegyvercsempészetként minősítendő.

A vádlottak sérelmezték, hogy a nyomozó hatóság saját hatáskörében válogatott a lehallgatott telefon-beszélgetések között, és a büntetőeljárásban nem ellenőrizhető válogatás alapján történt a beszélgetések nyíltá tétele.

Nyilvánvalóan sürgősségi volt a vádlottak által folytatott több ezer telefon-beszélgetés ismerete a büntetőeljárás soráni releváns kérdések megválaszolásához. Ráadásul ezek differenciálatlan kezelése jogszabályba ütköző is lenne. Az Rtv. 69.§ (2) bekezdés alapján ugyanis a titkos információgyűjtés alapjául szolgáló eljárásban nyilvánvalóan nem érintett személyekre vonatkozó adatokat haladéktalanul meg kell semmisíteni, azok a továbbiakban nem kezelhetők és nem használhatók fel. Ennek megfelelően az ügghöz semmilyen módon kapcsolható személyekkel (pl. rokonok, barátok) folytatott beszélgetések esetében a nyomozó hatóság azzal járt el törvényesen, hogy ezeket az adatokat törölte.

Felmerült, hogy egyes vádlottakra vonatkozóan nem volt bírói engedély, így az ő esetükben nem használható fel bizonyítékként a lehallgatás eredménye.

Ezzel szemben a titkos információszerzéssel nyert adatok felhasználásában nincsenek olyan törvényi korlátozások, amelyek kizárólag a bírói engedélyben megjelölt személyre szűkítenék az információk bizonyítékként történő alkalmazását. Az engedély ugyanis az alkalmazással érintett személy vonatkozásában konkretizálódik, az eljárás olyan szakaszában, amikor a terheltként szóba jövő elkövetők kiléte és köre pontosan nem ismert. Belátható, hogy a titkos információgyűjtés egyik célja éppen az, hogy a hatóság előtt még ismeretlen elkövetői kört felderítsék, illetve velük kapcsolatban bizonyítékot szerezzenek.

Az alkalmazással érintett személy megjelölése nem arra szolgál, hogy ezzel az engedélyező bíró előre megvonja a leendő nyomozás személyi kereteit, hanem ily módon történik meg azon személyek megjelölése, akiknek jogaira a titkos információgyűjtésnek elsődlegesen kihatása lehet. Az alkalmazással érintett ugyanis nemcsak a terhelt, hanem a sértett, a tanú vagy az ügy szempontjából teljesen kívülálló személy is lehet (pl. a magánlakás használója, tulajdonosa).

Így megállapítható, hogy személyi korlátozás nélkül felhasználható valamennyi információ, amely az engedélyezett módon, időben és azonosítható személyhez kapcsolódó eszközzel, módszerrel került a nyomozó hatóság birtokába, és a megjelölt ügyben jelentőséggel bír. A telefon-lehallgatás eredményeként keletkezett bizonyítékok valamennyi, az ügyben érintett vádlott vonatkozásában felhasználhatóak.

*

Az adott ügyben hozott ítélet precedensként szolgálhat a magyar jogalkalmazásban a bünszervezettel kapcsolatos eljárásokban.

Jegyzetek:

1-Bócz Endre: A szervezett bűnözésről és a bünszervezet fogalmáról, in. Gellér Balázs szerkesztette: Györgyi Kálmán ünnepi kötet 79-101.-o. Budapest 2005

2-Btk. 263/C.§ (1) Aki büntettnak bünszervezetben történő elkövetésére felhív, ajánlkozik, vállalkozik, a közös elkövetésben megállapodik, vagy az elkövetés elősegítése céljából az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő feltételeket biztosítja, illetőleg a bünszervezet tevékenységét egyéb módon támogatja, büntetett követ el, és öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Bünszervezetben részvétel miatt nem büntethető, aki a cselekményt, mielőtt az a hatóság tudomására jutott volna, a hatóságnak bejelenti, és az elkövetés körülményeit feltárja.

3-Az Rtv. vonatkozó rendelkezései:

63.§ (1) A Rendőrség bűncselekmény elkövetésének megelőzésére, felderítésére, megszakítására, az elkövető kilétének megállapítására, elfogására, körözött személy felkutatására, tartózkodási helyének megállapítására, bizonyítékok megszerzésére, valamint a büntetőeljárásban részt vevők és az eljárást folytató hatóság tagjainak, az igazságszolgáltatással együttműködő személyek védelme érdekében – törvény keretei között – titokban információt gyűjthet.

Bírói engedélyhez nem kötött titkos információgyűjtés

64. § (1) A Rendőrség a 63. § (1) bekezdésében meghatározott bűnüldözési feladatának teljesítése érdekében

a) informátort, bizalmi személyt vagy a Rendőrséggel titkosan együttműködő más személyt vehet igénybe;

b) az eljárás céljának leplezésével (puhatolás) vagy a kilétét leplező fedett nyomozó igénybevételével információt gyűjthet, adatot ellenőrizhet;

c) saját személyi állománya, valamint a vele együttműködő személy és rendőri jelleg leplezésére, védelmére fedőokiratot állíthat ki, használhat fel, fedőintézményt hozhat létre, és tarthat fenn;

d) a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható és vele kapcsolatban lévő személyt, valamint a bűncselekménnyel kapcsolatba hozható helyiséget, épületet és más objektumot, terep- és útvonalszakaszt, járművet, eseményt megfigyelhet, arról információt gyűjthet, az észlelteket hang, kép, egyéb jel vagy nyom rögzítésére szolgáló technikai eszközzel rögzítheti;

e) a bűncselekmény elkövetőjének leleplezésére vagy a bizonyítás érdekében – sérülést vagy egészségkárosodást nem okozó – csapdát alkalmazhat;

f) mintavásárlás végzése érdekében informátort, bizalmi személyt, a Rendőrséggel titkosan együttműködő más személyt vagy fedett nyomozót, továbbá – az ügyész engedélyével – álvásárlás, bizalmi vásárlás, bünszervezetbe való beépülés, illetve – a 2. § (4) bekezdésére is figyelemmel – ellenőrzött szállítás folytatása érdekében fedett nyomozót alkalmazhat.

g) ha a bűncselekmény megelőzésére, felderítésére, az elkövető elfogására, kilétének megállapítására nincs más lehetőség, a sértettet szerepkörében – életének, testi épségének megóvása érdekében – rendőr igénybevételével helyettesítheti.

A nyomozás megtagadásának vagy megszüntetésének kilátásba helyezése

67.§ (1) A Rendőrség az ügyész hozzájárulásával a nyomozás megtagadásának vagy megszüntetésének kilátásba helyezésével információszolgáltatásban állapodhat meg a bűncselekmény elkövetőjével, ha a megállapodással elérhető bűnüldözési célhoz fűződő érdek jelentősebb, mint az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződő érdek.

(2) Az (1) bekezdés szerinti megállapodás létrejöttén a Rendőrség az elkövető által a sértettnek okozott kárt megtéríti, az ehhez szükséges fedőokiratot elkészítheti, illetőleg titoktartási megállapodás megkötését kezdeményezheti.

(3) Nem köthető megállapodás azzal a személlyel, aki olyan bűncselekményt követett el, amellyel más életét szándékosan kioltotta.

Bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés

69.§ (1) A Rendőrség bírói engedéllyel a 63. § (1) bekezdésében meghatározott bűnüldözési célból a súlyos bűncselekmények esetében

a) magánlakást titokban átkutathat (titkos kutatás), az észlelteket technikai eszközzel rögzítheti;

b) magánlakásban a történeteket technikai eszköz segítségével megfigyelheti és rögzítheti;

c) levelet, egyéb postai küldeményt, valamint a telefonvezetéken vagy azt helyettesítő távközlési rendszerek útján továbbított közlés tartalmát megismerheti, azt technikai eszközzel rögzítheti;

d) az Interneten vagy más számítástechnikai úton történő levelezés (E-mail) során keletkezett adatokat és információkat megismerheti és felhasználhatja.

(2) Az (1) bekezdés c)-d) pontjában meghatározott eszközök alkalmazása során gyűjtött, a titkos információgyűjtés alapjául szolgáló eljárásban nyilvánvalóan nem érintett személyekre vonatkozó adatokat haladéktalanul meg kell semmisíteni, azok a továbbiakban nem kezelhetők és nem használhatók fel.

(3) A Rendőrség az (1) bekezdésben felsorolt titkos információgyűjtésre szolgáló eszközöket és módszereket (a továbbiakban: különleges eszközök) az ott meghatározottak szerint alkalmazhatja a bűncselekmény gyanúja miatt körözött személy felkutatására, továbbá, ha az (1) bekezdésben nem említett bűncselekmény

a) a nemzetközi bűnüldözéssel kapcsolatba hozható,

b) gyermekkorú ellen irányul,

c) sorozatban vagy szervezett elkövetéssel valósul meg,

d) a kábítószerrel vagy kábítószernek minősülő anyaggal kapcsolatos,

e) pénz- vagy értékpapír-hamisítással kapcsolatos,

f) fegyveres elkövetéssel valósul meg,

g) terror vagy terror jellegű,

h) a közbiztonságot súlyosan megzavarja.

4-A Be. vonatkozó rendelkezései:

A nyomozás megszüntetése az együttműködő gyanúsítottal és a fedett nyomozóval szemben

192.§ (1) A bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja esetében az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság az ügyész engedélyével a nyomozást megszüntetheti, ha a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy az ügy, illetőleg más büntetőügy bizonyításához hozzájárulva olyan mértékben együttműködik, hogy az együttműködéshez fűződő nemzetbiztonsági vagy bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik.

(2) A bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja esetén az ügyész a nyomozást határozattal megszünteti, ha a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható fedett nyomozó [178.§ (2) bek.] a cselekményt szolgálati feladata teljesítése közben bűnüldözési érdekből követte el, és a bűnüldözési érdek jelentősebb, mint az, amely az állam büntetőjogi igényének érvényesítéséhez fűződik.

(3) Az (1) vagy (2) bekezdés alapján a nyomozás nem szüntethető meg, ha az (1) bekezdésben meghatározott személy, illetőleg a fedett nyomozó más életének szándékos kioltásával járó bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható.

(4) A nyomozásnak az (1) vagy (2) bekezdés alapján történő megszüntetése esetén a 175.§ (3)-(5) bekezdését (kártérítés) megfelelően alkalmazni kell. A nyomozás megszüntetése ebben az esetben sem akadályozza annak, hogy ugyanabban az ügyben utóbb az eljárást folytassák (191.§).

Bírói engedélyhez kötött titkos adatszerzés

200.§ (1) Az ügyész és a nyomozó hatóság bírói engedély alapján az elkövető kilétének, tartózkodási helyének megállapítása, elfogása, valamint bizonyítási eszköz felderítése érdekében a nyomozás elrendelésétől a nyomozás iratainak ismertetéséig az érintett tudta nélkül

a) a magánlakásban történeteket technikai eszközzel megfigyelheti és rögzítheti,

b) levelet, egyéb postai küldeményt, valamint telefonvezetéken vagy más hírközlési rendszer útján továbbított közlés tartalmát megismerheti, és azt technikai eszközzel rögzítheti,

c) a számítástechnikai rendszer útján továbbított és tárolt adatokat megismerheti és felhasználhatja.

201.§ (1) Titkos adatszerzésnek akkor van helye, ha az eljárás

a) ötévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel büntetendő szándékos, továbbá

b) országhatáron átnyúló bűnözéssel kapcsolatos,

c) kiskorú ellen irányuló,

d) sorozatban vagy szervezett elkövetéssel megvalósuló (ideértve az üzletszerűen, bűnszövetségben vagy bűnszervezetben történő elkövetést is),

e) kábítószerrel vagy kábítószernek minősülő anyaggal kapcsolatos,

f) pénz- vagy értékpapír-hamisítással kapcsolatos,

g) fegyveresen elkövetett, bűncselekmény vagy ilyen bűncselekmény kísérletének, illetőleg előkészületének gyanúja miatt folyik.